

Høringsprosessene har blitt et spill for galleriet

Naturvernforbundet, WWF Verdens naturfond, Greenpeace Norge og Natur og Ungdom viser til høringsbrev fra 24.06.2020 fra Olje- og energidepartementet (OED) hvor det bes om innspill til forslag om utlysning av nytt petroleumsareal i 25. konsesjonsrunde.

Miljøfaglig høringsinnspill som fraråder petroleumsvirksomhet tas konsekvent ikke til følge i de offentlige høringsrundene for de nummererte konsesjonsrunder og TFO. De undertegnede velger derfor å avstå fra å kommentere denne rundens utlysning av 9 områder bestående av i alt 136 blokker. Derimot vil vi uttrykke vår bekymring for at høringssystemet for tildeling av nytt areal til petroleumsvirksomhet på norsk sokkel ikke fungerer etter hensikten av hensyn til miljø og klima, og dermed langt har på vei blitt en fallitt for bærekraftig forvaltning av våre havområder.

Basert på denne bekymring stiller en samlet miljøbevegelse følgende krav til fremtidige høringsrunder for tildeling av nytt areal til petroleumsvirksomhet på norsk sokkel:

1. Olje- og energidepartementet må følge opp samtlige anbefalinger som finnes i kapittel 3 fra Riksrevisjonens rapport "Undersøkelse av myndighetenes arbeid med å ivareta miljø og fiskeri ved petroleumsvirksomhet i nordområdene"
2. Kravet om kun innspill knyttet til om hvorvidt det er tilkommet ny, vesentlig informasjon, må fjernes.
3. Ansvar for vurdering og behandling av høringsinnspillene på miljø- og fiskeri må plasseres hos miljøetatene, som gir sin anbefaling til OED.
4. I forbindelse med utlysning av oljeblokker må også klimarisiko tas med i vurderingene. Dette innebærer at alle nye oljelisenser må stresstestes mot Parisavtalens mål om å begrense den globale oppvarmingen til ned mot 1,5 grader før tildeling av nytt areal til petroleumsvirksomhet.

I et demokrati er det mange ulike interesser som skal tas hensyn til, og politikerne sitt samfunnsoppdrag er å finne en balanse hvor alle interesser er ivaretatt på best mulig måte. Høringsprosesser utgjør en svært viktig funksjon og er avgjørende i et demokrati, og vi understreker at det er ikke systemet med offentlig høringsrunder som er problemet, men hvordan det er strukturert til å konsekvent overse vesentlig viktig miljø- og klimahensyn til fordel for næringsinteresser. Her er det altså ingen helhetlig, balansert avveining av samfunnshensyn.

I 2019 publiserte Riksrevisjonen sin undersøkelse av myndighetenes arbeid med å ivareta miljø og fiskeri ved petroleumsvirksomhet i nordområdene¹. Rapporten viser hovedsakelig at ivaretagelsen av miljøhensyn i forvaltningen av petroleumsvirksomheten i nordområdene har vært svært dårlig koordinert, og at faren for å ødelegge for natur og fiskeri ikke er tatt hensyn til på en forsvarlig måte. Riksrevisjonen foretok også en gjennomgang av Olje- og energidepartementet sin behandling av høringsinnspill i forbindelse med forslag til utlysning

¹ <https://www.riksrevisjonen.no/petroleumsvirksomhet-i-nordomradene/>

og tildeling av oljeblokker. Denne gjennomgangen viste at i perioden mellom 2012–2018 har ikke Olje- og energidepartementet gjort *noen* endringer i utlysningen som følge av høringsrundene. Her ble det rettet sterk kritikk mot spesielt Olje- og energidepartementet (OED), Klima- og miljødepartementet (KLD) og deres direktorater.

Riksrevisjonens funn er i tråd med Naturvernforbundet sin gjennomgang som viser at regjeringene i samtlige konsesjonsrunder og TFO-runder mellom 2002 og 2019 har delt ut petroleumsblokker i områder hvor Miljødirektoratet har frarådet petroleumsvirksomhet. Totalt har 288 av 355 frarådnings basert på miljø blitt sett bort i fra, og trenden har vært at stadig færre miljøråd lyttes til. I løpet av Erna Solberg sin regjeringsperiode har regjeringen oversett 100% av frarådingene. Det er dermed grunn til å spørre om høringssystemet opererer i tråd med prinsippet om kunnskapsbasert forvaltning, jfr. § 8 i naturmangfoldloven.

Oversikt over miljøfaglige råd, og i hvordan sittende regjeringer har lyttet til dem.

Riksrevisjonens rapport beskriver hemmelighold av miljøvurderinger, utilstrekkelige vurderinger og manglende kommunikasjon mellom både fagfolk og de ulike etatene. Et svært kritikkverdig funn i rapporten er at OED har gjort egne vurderinger av miljøkostnader og – tiltak knyttet til mulige lisenser for petroleumsvirksomhet uten å rådføre seg med KLD som miljømyndighet før utdeling av lisensene. Dette har ført til en praksis hvor det, dersom KLDs miljøfaglige eksperter har funnet svakheter eller mangler ved OED sine beregninger av miljøkostnader, har vært for sent til å påvirke spørsmålet om lisensene burde tildeles. Rapporten viser også at dagens oljevernberedskap ikke er i nærheten av god nok for områdene det opereres i. I tillegg kommer det tydelig frem at skytingen av seismikk i forbindelse med oljeaktivitet ikke tar høyde for sjøpattedyr, noe som er meget alvorlig da det er allment kjent at seismikk er ødeleggende for hvalenes livsviktige kommunikasjon.

Krav om kun ny, vesentlig informasjon

OED begrunnet overfor Riksrevisjonen at de sjeldent gjør endringer i utlysningen, fordi «høringsinnspillene faller utenfor mandatet for høringen om ny, vesentlig informasjon etter at den relevante forvaltningsplanen ble vedtatt». De undertegnede organisasjonen mener det er svært problematisk at høringsprosessene kun ber om «ny, vesentlig informasjon». Dette innebærer at tidligere frarådnings av arealåpning og -tildeling av hensyn til naturen ikke kan gjentas til vurdering ved senere konsesjonsrunder til tross for at alvorlige advarsler om mot petroleumsvirksomhet av hensyn til naturen fremdeles kan være gjeldende. For å eksemplifisere problematikken - da Stortinget i juni i år vedtok en ny definisjon av iskantsonen, vedtok man en definisjon i strid med de anbefalingene fra de miljøfaglige rådgivende myndighetene representert i Faglig forum. Da utlysningen av 25. konsesjonsrunde kom en uke etter, inneholdt utlysningen blokker som nettopp ligger i områder hvor de miljøfaglige rådene definerer iskantsonen.

Under både 23. og 24. konsesjonsrunde har de miljøfaglige institusjonene Norsk Polarinstittutt og Miljødirektoratet, samt miljøorganisasjonene gitt en rekke råd om å begrense eller ikke tillate petroleumsvirksomhet i det samme området som var den miljøfaglig anbefalte SVO iskantsonen til oppdateringen av forvaltningsplanen Meld. St. 28 (2010-2011). Disse miljøfaglige innspillene har regjeringen valgt å se bort fra, og 40 petroleumsblokker som overlapper med den miljøfaglige definisjonen av iskantsonen har blitt delt ut gjennom

23. og 24. konsesjonsrunde. Det er nærliggende å tro at de viktige og sårbare miljøverdiene i disse områdene fortsatt vil være tilstede ved nye konsesjonsrunder, men fordi kunnskapen om deres sårbarhet og risiko ikke har blitt tatt hensyn til tidligere, kan ikke de miljøfaglige instansene eller miljøorganisasjonene bruke det i sine høringsinnspill.

I de siste rundene med høringsinnspill har det også blitt gitt anbefaling fra blant annet Miljødirektoratet om at oljeblokker som foreslås utlyst bør stresstestes opp mot Parisavtalens mål om å begrense den globale oppvarmingen til ned mot 1,5 grader før tildeling av nytt areal til petroleumsvirksomheten uten at disse innspillene har blitt fulgt. Vi mener det er en avgjørende faktor at OED i forbindelse med utlysning og tildeling ikke kun behandler og vurderer råd som er knyttet til naturverdier, men også er forpliktet til å gjøre vurderinger knyttet til klimarisiko og at det her må en systemendring til i hele prosessen. Vi ber derfor om at bakgrunnen for hvorfor disse innspillene ikke har blitt lyttet til blir offentlig redegjort for.

Ny kunnskap avfeies

Samtidig mener vi det er uheldig at også ny, relevant dokumentasjon og kunnskap blir avfeid i høringsprosessene. I Riksrevisjonens undersøkelse kom det frem at OED bruker et privat konsultentselskap (DNV GL) til å vurdere høringsinnspillene fra de miljøfaglige etatene. Disse vurderingene er unntatt offentligheten, og ikke en gang Klima- og miljødepartementet var klar over at OED fikk DNV GL til å lage disse vurderingene. Som Klima- og miljødepartementet påpeker til Riksrevisjonen ville det vært mer naturlig at det var miljøetatene som gjorde denne vurderingsjobben. Etter å ha fått tilgang på vurderingene er det de undertegnede syn at konsultentselskapet har opptrådt kritikkverdigg. Vi mener det er flere tydelige eksempler på at anbefalinger fra miljøfaglige institusjoner blir avfeid på tynt grunnlag.

Avslutning

Framtiden står på spill fordi vi lever i en tiltagende klima- og miljøkrise. En helhetlig, balansert avveining av samfunnshensyn ved beslutninger må derfor ta langt større hensyn til naturen. Hele beslutningsprosessen i oljeforvaltningen må derfor endres slik at miljøfaglig forskning og ekspertise legger føringer for videre petroleumsvirksomhet.

På vegne av dagens og fremtidens generasjoner,

Silje Ask Lundberg

Leder i Naturvernforbundet

Therese Hugstmyr Woie

Leder i Natur og Ungdom

Frode Pleym

Leder i Greenpeace Norge

Karoline Andaur

Generalsekretær i WWF Norge